Hallitus on antanut esityksen eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 191/2020)

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on helpottaa Covid-19-epidemian vuoksi taloudellisissa vaikeuksissa olevien yritysten tilannetta.

Esityksessä ehdotetaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen kohtuullisuuden ja riittävän yhdenmukaisuuden varmistamiseksi nykyistä yksityiskohtaisempaa säätelyä ja lisäksi esityksessä ehdotetaan rajoituksia tratan käyttöön.

Esitys on valmisteluaikatauluun nähden hyvä ja yritysten välisen perinnän perintäkulujen selkeämmälle säätelylle on pitkään nähty jo tarvetta. Haluan kuitenkin kiinnittää lainsäätäjien huomion esityksessä oleviin ristiriitoihin, joiden huomiotta jättäminen lain säätämisessä ei palvele lain tarkoitusta.

1. Lakiesitys on valmisteltu olemassa olevaa kuluttajasaatavan perintää koskevaa lakia mukaillen, jonka vuoksi esitykseen on jäänyt ristiriita koskien muistutuskulua (3b§ 1 mom 1 kohta) ja maksuviivästysdirektiivin sekä perintälain tarkoittamaa vakiokorvausta. (direktiivi 2011/7/EU ja PerintäL 10 e §).
   Hallituksen esityksessä esitetään, että ”kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta voidaan vaatia enintään 10 euroa”. Kuitenkin maksuaikadirektiivin mukaan velkojalla on oikeus saada velalliselta vähintään kiinteä 40 euron summa viivästyskoron tullessa maksettavaksi direktiviin 3. tai 4. artiklan mukaisesti. **Käytännössä, jos vakiokorvausta vaaditaan, sitä vaaditaan ensimmäisessä maksumuistutuksessa.** Kyseessä on ns. minimidirektiivi, josta ei voida poiketa kansallisella lainsäädännöllä velallisen eduksi. Lakiesityksen valmistelussakin todetaan, että tällä kyseisellä lakimuutoksella ei voida ohittaa maksuviivedirektiiviä ja perintälain 10 e §:ää vakiokorvauksesta.
   Nykymuodossaan lakimuutoksen teksti tulee aiheuttamaan hämmennystä velkojalle ja erityisesti velalliselle, koska harvalle EU-direktiivi on tuttu mutta moni on jo havainnut hallituksen esityksen enimmäiskulut ja mm. 31.10.2020 sosiaalisen median ryhmissä julistettiin 10 euroa olevan maksumuistutuksen ainoa laillinen kulu lakimuutoksen jälkeen.
   Ehdotan, että tekstiä ei hyväksytä esitettynä, vaan 3b§ 1mom 1 kohdan sanamuoto muutetaan seuraavasti:

   ”kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta enintään *40 euroa tämän lain 10 e §:n mukaisesti”*

   Tai

   ”kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta *sen toimittamisesta aiheutuneet kohtuulliset kulut*”

   Jälkimmäistä sanamuotoa puoltaa hallituksen esityksen 191/2020 kappale 2.1.2 toinen kohta, jonka mukaan yrityssaatavaa perittäessä yhden maksumuistutuksen hinta oli selvityksen mukaan keskimäärin 17 euroa… Oletettavaa on, että lakimuutoksen jälkeenkään muistutuksesta vaadittava kulu ei nouse ainakaan yli vakiokorvauksen määrän.

2. Esityksessä ehdotetaan tratan käytön kieltämistä henkilöyhtiöiden perinnässä. Ajatuksena taustalla on, että henkilöyhtiössä yrittäjä(t) on henkilökohtaisessa velkavastuussa ja näin tratan aiheuttama maksuhäiriömerkintä aiheuttaisi taloudellisia vaikeuksia yrittäjälle henkilönä. Tämä ei suoranaisesti

ole totta, koska trattaa ei voida käyttää yksityishenkilön perinnässä, ei henkilöyhtiölle rekisteröity, tratasta aiheutunut maksuhäiriömerkintä myöskään näy yrittäjän henkilökohtaisissa luottotiedoissa. Käytännössä trattaperinnän kieltäminen asettaa henkilöyhtiömuodossa yritystoimintaa harjoittavat yrittäjät eriarvoiseen asemaan osakeyhtiömuodossa yritystoimintaa harjoittavien mikroyrittäjien kanssa. Molempien elinkeino riippuu yrityksen menestymisestä mutta toisen menestystä voidaan rajoittaa enemmän kuin toisen mikäli tratan käyttö kielletään toisen kohdalla.
Vaikka osakeyhtiöiden kohdallakin trattaan suunnitellaan rajoitusta, on kuitenkin yrittäjän omalla vastuulla näyttää toteen ennen tratan protestointia, että edellisen tilikauden liikevaihto on ollut alle 100000€ tai että kyseessä on ensimmäinen tilikausi. Trattakirje ei välttämättä ehdi edes perille, kun se jo erääntyy ja maksuvaikeuksissa olevilla yrityksillä ja yrittäjillä ei välttämättä riitä edes voimavarat tai tietämys ottaa yhteyttä tratan lähettäjään ja esittää todistusaineistoa. Ja edellisestäkin huolimatta, tratan asettaminen rekisteröidään Asiakastieto Oy:n rekisteriin, jolloin yrityksen tietoihin kirjautuu maksuviive. Myös maksuviive aiheuttaa ongelmia esimerkiksi luoton tai tukien saamisessa, koska se laskee yhtiön luottoluokitusta.

Helppona ratkaisuna voitaisiin pitää tratan käytön kieltämistä kaikkien yhtiömuotojen kohdalla, mutta tämäkään ei palvele lain tarkoitusta kahdesta syystä.

a. Perintäkulujen rajoittamisen seurauksena vapaaehtoinen perintä ei ole pitkitettynä kannattava vaihtoehto. Kun velkojan keinovalikoimasta poistetaan yksi keino (tratta), jää jäljelle oikeudellisen perinnän keino. Velkoja joutuu hakemaan saatavaa yksipuolisella tuomiolla. Yksipuolisesta tuomiosta aiheutuva maksuhäiriömerkintä rekisteröityy henkilöyhtiöissä paitsi yritykselle, myös yrittäjälle henkilönä. Tratan käytön kieltäminen tulee vääjäämättä lisäämään haastehakemusten määrää, mikä taas näkyy käräjäoikeuksien lisääntyvänä työtaakkana. Hallituksen esityksessä tämä on vaikutusarvioinnissa otettu huomioon ja siinä on arvioitu, ettei tratan käytön rajoittaminen lisäisi saatavien oikeudelliseen perintään siirtoa. Pidän tätä johtopäätöstä virheellisenä seuraavassa kohdassa esitetyn perustelun mukaisesti.
b. Suomessa ei ole käytössä positiivista luottorekisteriä. Siksi valtaosa etenkin elinkeinonharjoittajien välisessä luottokaupassa tapahtuvasta maksukykyarvioinnista tehdään ns. negatiivisten luottotietojen perusteella, eli maksuhäiriömerkintöihin pohjautuen. Mikäli tratan käyttö kielletään, on lain voimassaoloaikana mahdollista, että jo valmiiksi maksukyvytön tai sellaiseksi hyvää vauhtia ajautuva yritys voi velkaantua lisää, koska luottotiedot ovat näennäisesti puhtaat. Tämä patoaa ongelmaa ja lain voimassaolon päättymisen jälkeen saattaa lähteä ketjureaktio liikkeelle, jossa yhä suurempi määrä velkoja erääntyy tai eräännytetään maksettavaksi. Velkojat näkevät tämän asian jo nyt ja siksi oikeudelliseen perintään siirtäminen tulee olemaan nopeampi prosessi, mikäli tratan käyttö kielletään.

Ehdotan, että tratan käytön kieltäminen jätetään tilapäisestä laista kokonaan pois. Lisäksi ehdotan, että käynnistetään nopealla aikataululla valmistelu Luottotietolain tilapäisestä muuttamisesta, jossa Covid-19-epidemian aikana syntyneestä velasta rekisteröity maksuhäiriömerkintä poistuisi kokonaan, kun se on ilmoitettu maksetuksi. Nykytilassa merkintä säilyy rekisterissä 2-4 vuotta. Tämä suojaisi velkojia ja heillä olisi käytettävissä tosiasiallinen tieto velallisen maksukyvystä, eikä virheellisillä tiedoilla myönnettäisi luottoa. Lisäksi se antaisi velalliselle mahdollisuuden aloittaa puhtaalta pöydältä heti, kun velvoitteet on hoidettu.

Kunnioittaen

Jussi Saarijärvi
Yrittäjä / Perintäritari Oy